

פורצלין

א. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד ב
והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם.

ב. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן מו
ומצד הכסוי זכויות, אין זה ציפוי ממש שלכן אין להם דין כלי זכויות.

ג. שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תא
ראוי להחמיר בהם ולהשוותם לשאר כלי חרס מכמה טעמים... וכל זה הוא אחר שנודע שהציני בעצמו אינו בולע. אבל מה שנראה לי אחר הנסיון שהוא בולע ואין בליעתו גדולה כשאר כלי חרס. וזה דרך הנסיון כי לקחתי ממנו חתיכה והכנסתי אותה באש ויצא ממנה שלהבת כדרך הכלים הבלועים. עוד הלבנתי אותה יפה ודקדקתי משקלה והשלכתי אותה לתוך קדרה של תבשיל עד חצי שעה ורחצתי אותה וניגבתי אותה יפה והשבתי אותה במשקל והוסיפה על משקלה הראשון כל דהו, וזה ודאי מורה שהוא בולע. וק"ו מכלי זכויות דאיכא מאן דפסק דבלע. הכלל העולה שאינו ראוי לחלק ביניהם לכלי חרס:

ד. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לד עמוד א
א"ר זביד: האי דורדיא דחמרא דארמאי, בתר תריסר ירחי שתא שרי. אמר רב חביבא בריה דרבא: הני גולפי, בתר תריסר ירחי שתא שרי

ה. שו"ת חכם צבי סימן עה
יש לי ראיות ברורות דלאחר י"ב חודש מותר ואפשר דאפי' לכתחילה מותר לבשל בהן לאחר שנים עשר חדש, כי ההיא דקי"ל דחמץ שחרכו קודם זמנו מותר לאח"ז. וכתבו ז"ל דאפי' באכילה מותר דהוה כי עפרא. ואף האוסרים באכילה אינו אלא כיון שמתכוון לאכול אסור שהרי אחשביה. ועוד דדוקא בחרכו ולא שרפו לגמרי, אבל בשרפו לגמרי עד שאינו ראוי לכלב לכ"ע מותר. ובקנקנים של עכו"ם קי"ל מיישנן שנים עשר חדש... ואף בש"ע שפסק כר"ת כבר הביא להלכה דעת האומרים שתמצית היין הנקרש ע"פ החבית לאחר י"ב חודש מותר שכבר כלה כל לחלוחית היין שבו וכעפרא בעלמא הוא. ובכל כלים שמכניסים בהם לקיום אמרינן מיישנן י"ב חודש ושוב מותר לכתחילה להשתמש בהן... וא"ת מאי שנא גבי יי"נ דפשיטא לן דמותר לכתחילה לאחר י"ב חודש ובשאר איסורין לא אשכחן דשרי לכתחילה לאחר י"ב חודש? וי"ל דגבי יי"נ דאפי' בדיעבד לא שרינן תוך י"ב חודש ואין שם שום היתר אלא לאחר י"ב חודש להכי שרינן אף לכתחילה, דמינכרא מילתא טובא בין תוך י"ב חודש לבין אחר י"ב חודש וקלא אית ליה, וליכא למיגזר הא אטו הא, אבל בשאר איסורין דכל שאינה בת יומא שריא בדיעבד ואם אחר י"ב חודש אתה מתירו לכתחילה, ואף תוך י"ב חודש מותר הוא בדיעבד, נקל הוא לטעות בהתירן ואתו למימר דאף תוך י"ב חודש מותר הוא לכתחילה, כיון דשניהם היתרא נינהו אלא שזה לכתחילה וזה דיעבד, לא אתי לאיפולוגי בין ההתירין, ובין בת יומא לאינה בת יומא הטעות מצוייה, דלא מינכרא מילתא ולית לה קלא.

ו. רשב"א, תורת הבית הארוך בית ה שער ג
צריך לעיין בתמצית היין הנדבק בדופני הקנקנים שקורין רוש אם יש לו היתר לעולם ואפילו לאחר שנים עשר חדש. ואפשר שהוא מתייבש ביותר וכלה כל לחלוחית שבו ואפילו שורין אותו במים אינו חוזר ללחותו משא"כ בשמרים. ומעשים בכל יום שמשתמשים בקנקנים של נכרים לאחר שנים עשר חדש ואין מקלפין והנח להם לישראל אעפ"י שאינן נביאים בני נביאים הן.

ז. שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן סז
ואגב הואיל דאתו לידן אימא בהו מילתא אחריתא לקולא, כמדומני שמעתייה מאבא מארי הגאון ז"ל דאע"ג דבריייתן מן החול לאו ככלי חרס דמו לאתסורי מבליעת איסור, דאידי דשיעי לא בלעי דומיא דכלי זכויות דלא בלעי מה"ט, כדאי' בא"ח הל' פסח, עמ"ש שם בחי' בס"ד, ומן הדין בשטיפה בעלמא סגי להו, אלא דנהוג עלמא להשתמש בחדשים משום חומרא דפסח, לפ"ז יש בכלים הללו דרך ששוין בה לכלי חרס, ודרך ששוין בה לכלי זכויות, ושניהן להקל: טבילה לא בעי ככלי חרס, ואינן נאסרין בדרך תשמישן ככלי זכויות.

ח. שו"ת הרשב"א חלק א סימן תקעה
וזה פשוט עוד דלא סגי ישון אלא בכלי יין.

ט. שו"ת יביע אומר חלק א - יורה דעה סימן ו
(כד) מסקנא דדינא שאפשר להקל במקום הפסד מרובה להגעיל כלי חרס שאינו בן יומו, אפילו בלעו איסור תורה, ע"י הגעלה ג' פעמים בזה אחר זה. וכ"ש בנ"ד שאם באנו להחמיר לאסור הכלים, יצא מזה מכשול גדול ותקלה רבה שימשך דבר זה להאכיל נבלות וטרפות לישראל, עד שיסכימו חברי ועד הקהלה לקנות כלים חדשים, כי לא יאבו שמוע למהר לתת לכסף מוצא...

י. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן מז

נמצא שאיכא שיטה שהיא נכונה שלשיטת החכ"צ יש להתיר אחר י"ב חודש. וגם בכלי פארצעליין איכא שיטה בתשובת יעבץ בשם אביו דלא בלעי כלל משום דשיע, הובא ביד אפרים ריש סימן ק"כ, ואף שבפמ"ג סימן ק"ג בשפתי דעת ס"ק י"ז מפורש שכלי פארצעליין הם ככלי חרס, וגם אוסר אף שהם כלים חשובים שהוא הפסד מרובה דלא כמנחת יעקב שמתיר בכלי חרס שא"א בהגעלה, עכ"פ איכא שיטה דריעב"ץ בשם אביו החכ"צ שלא בלעי.

וגם בכלים אלו הם ברוב הפעמים רק בתשמיש כלי שני ועכ"פ הוא רק ספק שמא השתמשו בעירווי ובדבר גוש חם שנמצא שאיכא עוד ספק. ולכן יש לסמוך בכה"ג על בעל העיטור שהביא הטור בסימן קכ"א להגעיל ג"פ כיון שהוא הפסד מרובה וגם צורך תקנת השבים ויהיו כשרים להשתמש בהם אח"כ ולקובעם או לבשר או לחלב.

יא. חזון איש מועד הלכות פסח קכב:ג ואמנם

ואמנם הגעלה ג"פ שאמרו בירושלמי, היינו להחליף המים בין הגעלה להגעלה וכמשי"כ חזו"א יו"ד סי' מ"ד ס"ק ג' [וראיתי בדרישה יו"ד סי' קכ"א שכתב ג"כ שצריך להחליף המים ג"פ. אבל כתב הטעם כדי לפרסם דבעלמא אין הגעלה לכלי חרס, אבל הדבר תמוה שהרי אם אינו מחליף את המים אין על זה שם ג' פעמים וכמשי"כ שם] ואם אי אפשר להגעיל ג"פ אפשר דא"צ להגעיל כלל.

הפסד מרובה

יב. שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן מג

וכמו כן אני מסופק בכמה ענינים דמקילים בהפסד מרובה כמו ב' בועי דסמיכי [אבעבועות הסמוכות אהדי בריאה דבהמה] במים זכים אם הטבח שחט ב' או ג' בהמות והיה בכולם ב' בועי דסמיכי במים זכים, ובענין דחזא בהמה לא הוי הפסד מרובה רק ב' וג' הוי הפסד מרובה, אם זהו מיקרי הפסד מרובה כיון דכל אחד בעצמו לא הוי הפסד מרובה.

ואפילו אם נידון דהתם מקרי הפסד מרובה, מ"מ יש לחלק דוקא התם דהוי ספיקא דינא אם הוא כשר או טריפה וסמיכין בהפסד מרובה אמכשירין, מש"ה השתא דאירע כן בב' וג' דאו כולהו כשרים או דכולן טריפות סמכו בהפסד מרובה על המכשירים. אבל הכא לענין אינו בן יומו דאין זה מכח ספק אלא כך הוא מדין חז"ל דאסרו כלי שאב"י לכתחילה והתירו בדיעבד, ובכלל הזה בדיעבד בכלי שאין לו תקנה אלא בשבירה והוא הפסד מרובה י"ל דדנין על כל כלי בפ"ע דמ"מ הך כלי עומד באיסורו דהוי לכתחילה.

יג. תלמוד בבלי מסכת נדה דף ט עמוד ב

תניא, אמר להם רבי אליעזר לחכמים: מעשה בריבה אחת בהיתלו [שם מקום] שהפסיקה שלש עונות, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דיה שעתה. אמרו לו: אין שעת הדחק ראייה. מאי שעת הדחק? איכא דאמרי: שני בצורת הוו, איכא דאמרי: טהרות אפיש לעבידא, וחשו רבנן להפסד דטהרות.

יד. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן מג

ואף שההפסד מרובה הוא מחמת צרוף הרבה קערות דבכל קערה בפ"ע לא היה הפסד מרובה מ"מ מסתבר שנחשב הפסד מרובה. וראיה מפורשת מנדה דף ט' שאיכא דאמרי טהרות אפיש שפירושו שנגעה פעמים רבות ומצטרפים להחשב הפסד מרובה אף שכל נגיעה טימאה רק מעט. וכן מוכרח לפרש בתוס' שם דף ו' ד"ה בשעה"ד.

ותמוה מאד מה שחידש בתשובת רעק"א סי' מ"ג דכיון דכל קערה בפ"ע אינה הפסד מרובה אינן מצטרפות להחשב הפסד מרובה מחמת רבוי הקערות, דמנדה ראייה מפורשת שמצטרפין להחשב הפסד מרובה. בשלמא מהא דשבת דף קנ"ד דמתיר להניח כרים וכסתות רק במקום הפסד מרובה ומ"מ מתיר בטעונה כלי זכוכית אף שכל אחד מהכלים אין בו הפסד מרובה יש לומר משום דהרבה כלים הם בכרך אחד נחשבו כאחד לענין להחשיב הפסד אחד על כרך זה שהוא מרובה אם ישבר. וכן בביצה דף ל"ו שמחשיב משילין פירות הפסד מרובה אף שכל פרי בפ"ע אין בו הפסד מרובה יש לומר שהוא מחמת שכל ערימה נחשבת דבר אחד בפירות. ואין לתרץ מחמת דההפסד נעשה ברגע אחד דהא קדרות בפסח נמי הפסד כולן נעשה ברגע אחד וסובר שם רעק"א שאין מצטרפין אך יש לתרץ הא דשבת וביצה כדתיירצתי. אבל מהא דנדה ודאי ראייה דמצטרפין להחשיב הפסד מרובה דלא כרעק"א.